

**DOLNOŚLASKA SZKOŁA WYŻSZA WE WROCŁAWIU
WYDZIAŁ NAUK PEDAGOGICZNYCH**

Posudek disertační práce

Autor: PhDr. Hana NĚMEČKOVÁ
Název práce: DRAMATIZACE JAKO METODA VÝUKY NA PRVNÍM STUPNI
ZÁKLADNÍ ŠKOLY V ČESKÉ REPUBLICE
Školitelka: Prof. PhDr. Helena Grecmanová, Ph.D.
Oponentka: Doc. PaedDr. Marcela Musilová, Ph.D.

Aktuálnost zvolené tematiky

Disertační práce PhDr. Němečkové poukazuje na optimální didaktický přístup prostřednictvím dramatizace, který spojuje nové poznatky s konstruovaným poznáním, podporuje aktivní učení, tvořivost a prožitek žáků. Prospívá rovněž sociální složce výuky potřebou spolupráce a vzájemné komunikace. Autorka při tom respektuje to, že první stupeň základní školy je z hlediska vývoje žáků didakticky specifickou součástí vzdělávání, kdy je nezbytné zohledňovat přirozené potřeby dětí, individuální tempo, zajistit pocit bezpečí při projevu, podporovat sebedůvěru a seberealizaci. Prostřednictvím herních situací jsou žáci motivováni k získávání nových poznatků, zvládnání situací, mohou experimentovat, učí se novým řešením, hra podporuje obrazotvornost. Dramatizace na prvním stupni základní školy, s ohledem na rozvíjení všech klíčových kompetencí, má široké uplatnění, protože vychází z přirozené dětské činnosti – hry. Podmínkou úspěšného vzdělávání žáků je vlastní prožitek, vycházející z reálné nebo modelové situace, kterou připravuje učitel. Obsah výuky je pro učitele výzvou. Vedle kurikulárních dokumentů, které autorka představuje v souvislosti se zkoumanou metodou, je nezbytná učitelova příprava a přístup k novým metodám, včetně osobní zkušenosti a aktivity. Učitel se stává důležitým aktérem výuky, spoluhráčem, partnerem a vytváří potřebné klima důvěry, bezpečí a jistoty. Ucelený obraz o metodě dramatizace podává autorka v teoretické části práce, která se stává základnou pro praktické ověření v pedagogickém terénu a výsledky předkládá ve výzkumné části.

Posuzovaná práce je zpracována jako text, který je určen nejen čtenáři, zaměřenému na současné teoretické tendence v pedagogice, nýbrž má i praxeologické ambice. Jeho obsah umožňuje využití jako výchozí studijní materiál v přípravném i dalším vzdělávání učitelů, proto ji považují za velmi aktuální a přínosnou pro obor.

Struktura práce

Formální hledisko disertační práce

Autorka předložila obsáhlou práci o rozsahu 175 stran textu včetně seznamu literatury a zdrojů, seznamu obrázků, zkratk, grafů a tabulek. Práce je doložena 9 funkčními přílohami (12 stran), na které vhodně v textu upozorňuje. Bibliografie je bohatá a nabízí případnému čtenáři dostatek odkazů na informační zdroje, vztahující se ke zkoumané problematice. Citace zdrojů jsou uváděny v textu. Poznámky v počtu 4 uvádí pod čarou.

Disertace sestává ze sedmi kapitol, vedle Úvodu, Diskuze a Závěru. První až čtvrtá kapitola jsou přitom zaměřeny na teoretické souvislosti tematiky, zatímco pátá až sedmá na výzkum a výsledky.

Vnitřní struktura předložené práce a koncepční uvažování autorky od stanovení cílů k jejich realizaci je proporcionálně vyvážená. Rovněž z hlediska formální, jazykové a grafické úpravy je práce velmi přehledná.

Obsahové hledisko disertační práce

Téma, které se zabývá dramatizací jako metodou výuky na prvním stupni základní školy, autorka detailně rozpracovala v teoretické části práce. Postupuje od filozofického základu metody, kterým je konstruktivismus. Představuje ho jako dominantní paradigma současné pedagogiky, které vychází z kognitivní psychologie Brunera, genetické epistemologie Piageta a sociální dimenze učení Vygotského. Konstruktivismus zdůrazňuje aktivní úlohu subjektu a prospívá překonávání transmisivního vyučování. Metoda dramatizace má tedy nezastupitelnou roli. Autorka dále vymezuje pojem *hra* a uvádí: *Vysvětlení pojmu hra umožňuje pochopení možností, které díky ní získává dramatizace* (s. 11). Z tohoto důvodu se obsáhle uvedenému pojmu teoreticky věnuje a opírá se o stěžejní zahraniční i domácí autory.

Při rozpravě by bylo vhodné, aby paní PhDr. Němečková charakterizovala podmínky hry v souvislosti s jejím využitím v první a např. čtvrté třídě prvního stupně základní školy.

Mimo jiné se v obsáhlé první kapitole autorka věnuje pojmu tvořivost, specificky pak ji klade jako podmínku pro práci učitele, a to nejen s ohledem na prezentovanou metodu dramatizace. Dramatizace – to je název druhé kapitoly, rovněž obsáhlé, kterou lze považovat za teoretickou základnu výzkumné části. Představuje související pojmy, vysvětluje je a uvádí podmínky jejich didaktické aplikace.

Při obhajobě očekávám, že paní PhDr. Němečková upozorní na limity metody a uvede konkrétní příklad event. příklady, které vyplynuly z jejího výzkumu.

Třetí kapitolu uvádí autorka jako *Historický exkurs* (s. 47). Tento krok hodnotím vysoce pozitivně, protože už samo téma směřuje k velikánovi pedagogiky - J. A. Komenskému, jehož přístup k dramatizaci ve škole byl nadčasový a metodu her najdeme rozpracovanu ve všech jeho didaktických spisech. Autorka věnuje Komenskému náležitou pozornost, i když, v souladu s názvem kapitoly, popsal všechna období, antikou počínaje, přes středověké školství, jezuitské školské hry až po reformní hnutí. Teoretické pojetí dramatizace v rámci

vzdělávání musí být opodstatněno v základních kurikulárních dokumentech, což autorka sofistikovaně vymezila ve čtvrté kapitole. Opírá se především o Lisabonskou strategii, která definovala klíčové kompetence, jež jsou rozpracovány v národních vzdělávacích programech. Logicky proto dává do vztahu dramtizaci s klíčovými kompetencemi a se vzdělávací oblastí. Uvedené příklady jsou dokladem autorčina vzhledu do problému, přičemž na několika místech upozorňuje na potřebnou učitelovu připravenost pracovat s touto metodou a také na přirozené učitelovy vlastnosti být tvořivý a flexibilní.

V úvodu páté kapitoly se otvírá pohled do stavu současného zkoumání metod ve školách, a to jak v zahraničním, tak v domácím pedagogickém prostředí. Následně (6 kapitola) autorka stanovila, v souladu s koncepcí vědecké práce, vlastní výzkumný problém, cíl práce a výzkumné otázky. Z toho vyplynuly požadavky na typ výzkumu, kdy autorka zvolila smíšený výzkum a triangulaci. Základními metodami byl dotazník, polostrukturovaný rozhovor a případová studie. Výsledky zkoumání přehledně prezentuje verbálně i graficky v sedmé kapitole. Shrnutí a v Diskuzi předkládá stěžejní poznatky.

Při obhajobě bude vhodné, aby autorka stručně představila zásadní výsledky výzkumu ve vybraných školách a stanovila, jak je lze prezentovat širšímu okruhu pedagogů.

Závěrem

Disertační práce *Dramtizace jako metoda výuky na prvním stupni základní školy v České republice* přináší nové poznatky v oblasti didaktiky, upozorňuje na potřebu využití metody v rámci přechodu od transmisivního vzdělávání ke konstruktivistickému, za součinnosti poučeného učitele. Autorka prokázala způsobilost k tvůrčí vědecké práci.

Disertační práci **PhDr. Hany Němečkové** z uvedených důvodů **doporučuji k obhajobě**. Po úspěšné obhajobě doporučuji k vyznamenání.

V Olomouci 28. 12. 2021

Doc. PaedDr. Marcela Musilová, Ph.D.